

A Fővárosi Ítéltábla dr. Jankó Ágnes ügyvéd (fél címe) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek - a dr. Molnár Ágnes Flóra ügyvéd (fél címe) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen kártérítés iránt indított perében - amely perbe a Keszthelyi Oszkár Ügyvédi Iroda (fél címe, ügyintéző: ... ügyvéd) által képviselt alperesi beavatkozó neve (alperesi beavatkozó címe) az alperes pernyertessége érdekében beavatkozott - a Fővárosi Törvényszék 2017. március 23. napján kelt 18.P/P-I.27.329/2009/125. számú ítélete ellen az felperes részéről 127. sorszám alatt, az alperes részéről 129. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatja, és kötelezi az alperest, hogy - 15 napon belül - fizessen meg a felperesnek további 1.611.231 (Egymillió-hatszáztizenegyezer-kettőszázharmincegy) forintot.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy - 15 napon belül - fizessen meg a felperesnek 125.000 (Százhuszonötezer) forint fellebbezési eljárási költséget.

A le nem rótt 1.808.600 (Egymillió-nyolcszáznyolcezer-hatszáz) forint fellebbezési eljárási illetéket és a 640.000 (Hatszáznegyvenezer) forint csatlakozó fellebbezési illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A felperest 2006. október 30-án elütötte egy autó, sérüléseit az alperesi kórház traumatológiai osztályán látták el, ahonnan november 8-án áthelyezték a pszichiátriai osztályra, mivel predelírium kezelésre volt szüksége. November 9-én hajnalban a felperes leesett az ágyáról, az esés során eltört két csigolyája. Az idegsebészeti osztályon november 24-én gerincvelő felszabadító műtétet végeztek; a műtétet követő harmadik napon a felperesnél teljes alsó végtagi bénulás következett be. A bénulás kórokanak feltárása érdekében szükséges MR vizsgálatnak a felperes nem vetette alá magát, mivel pánikbetegsége miatt elutasította a kórházban rendelkezésre álló „zárt” MR készülék használatát. A felperes a részére felajánlott második műtét elvégzésébe sem egyezett bele, december

12-én saját kérésére otthonába bocsátották. A felperes komplex mozgásszervi rehabilitációja 2007 elején kezdődött, majd 2008 augusztusában a csigolyatörés gyógyítása érdekében újabb műtétet végeztek az A rehabilitáció és a műtéti terápia ellenére a felperes bénulása nem oldódott, állapotában további javulás nem várható. A felperes kerekesszékekkel közlekedik, élettére túlnyomó részben az otthonául szolgáló három szintes családi ház középső szintjére szűkült le. A felperes mozgáskorlátozottsága, valamint a bénulás miatt kialakult inkontinencia és széklettartási képtelenség miatt felesége segítségére szorul mindennapi élettevékenységében, és elvesztette a munkaképességét is. Mindezek a hátrányok a felperest lelkiileg is összetörték, hangulatára az állandósult szomorúság jellemző, depresszióssá vált.

A felperes keresetében vagyoni és nem vagyoni kárai megtérítésére kérte kötelezni az alperest.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Védekezése szerint egészségügyi szolgáltatótól elvárható gondossággal kezelte a felperest, aki indokolatlanul tagadta meg a szükségesnek mutatkozó MR vizsgálatot, továbbá a felajánlott második műtét elvégzését. A felperes a további ellátást önrendelkezési jogával élve visszautasította, így az egészségkárosodásáért nem terheli kártérítő felelősség (28.P.27.329/2009/7. sorszámú beadvány). Tagadta, hogy a felperes csigolyatörése a pszichiátriai osztályon az ágyból való leesés során következett be.

Az alperes pernyertességét támogató beavatkozó ugyancsak a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság 68.P.27.329/2009/48. számú közbenső ítéletével megállapította, hogy az alperest kártérítő felelősség terheli azokból a sérülésekből eredő károkért, melyeket a felperes 2006. november 9-én hajnalban az ágyból való leesése folytán szenvedett el. Döntésének jogi indokolása szerint az alperes nem tudta kimenteni magát a kártérítő felelősség alól, mivel a pszichiátriai osztályon nem gondoskodott a nyugtalan beteg biztonságos elhelyezéséről. Erre figyelemmel a felperesnek a kórházban bekövetkezett csigolyatöréséből eredő károsodásáért fennálló felelősség alól nem mentesülhet. A Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.635/2014/4. számú közbenső ítéletével helyes indokaira utalással helybenhagyta az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét.

A kártérítési kereset összecszerű elbírálása érdekében folytatódó eljárás során a felperes felemelte keresetét, és 35.000.000 forint nem vagyoni kártérítés, valamint vagyoni kárai megtérítésére, továbbá a kártérítés törvényes mértékű késedelmi kamatának a megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Az alperes a társadalom teljesítőképességéhez viszonyítva rendkívül eltúlzottnak tartotta a felperes követelését. Előadta, hogy felelősségbiztosítása mindössze 5.000.000 forint kártérítés teljesítését teszi lehetővé. A kártérítés összegének a megállapítása körében kérte annak figyelembevételét, hogy a felperes nem tett eleget kárenyhítési kötelezettségének, mivel nem egyezett bele a bénulás gyógyítása érdekében felajánlott második műtét elvégzésébe, holott a műtét korábbi végrehajtása nagy valószínűséggel megszüntette volna a bénulást.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 28.205.683 forint kártérítést, ezen összeg részösszegei után járó törvényes mértékű késedelmi kamatával, továbbá 2017. február 1. napjától kezdődően véghatáridő nélkül havi 60.086 forint járadékot, valamint 1.446.336 forint perköltséget. Ezt meghaladóan elutasította a keresetet, és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 725.424 forint perköltséget. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg felhívásra 274.025 forint szakértői költséget az állam javára, egyúttal megállapította, hogy a fennmaradó 298.120 forint szakértői költséget, valamint

1.500.000 forint kereseti illetéket az állam visel.

Döntésének jogi indokolása szerint a szakértői bizonyítás alapján arra a következtetésre jutott, hogy a felperes neurológiai státuszában a második operáció korábbi elvégzése nem okozott volna lényeges változást. Erre figyelemmel nem volt annak jelentősége, hogy a felperes a felajánlott második műtét elvégzésébe nem egyezett bele. A műtėti terápia visszautasítása emellett azért sem írható a felperes hátrányára, mivel nem kapott megfelelő tájékoztatást a műtét céljáról, elmaradásának következményeiről, így nem került olyan helyzetbe, hogy meggyőződésből és a gyógyító intézménybe vetett bizalom alapján megadja a műtėti beleegyezést. Az alperesnek így nem sikerült bizonyítania a felperes közrehatását, ezért a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 355. § (1), valamint (3)-(4) bekezdései alapján teljes összegű kártérítést állapított meg a felperes részére.

A nem vagyoni kárigény mértékének az egyéniesített vizsgálata során az aggálytalan pszichológus szakértői véleményből indult ki, amely szerint a felperes nem képes elfogadni és feldolgozni megváltozott életminőségét, valamint mozgáskorlátozottsága miatt beszűkült életvitelét. Ebben a helyzetben az elvégzett pszichológiai tesztek depresszív állapotára utalnak. A felperes személyes előadása, valamint a meghallgatott tanúk vallomása alapján megállapította, hogy a felperes korábban teljes életet élt, vállalkozást vezetett, gondoskodott családjának anyagi jólétéről, és a családon belül is vezető szerepet töltött be. Bénultsága folytán élete minden területen gyökeresen megváltozott, ma már nyugdíjas, vállalkozásai leépültek. Mindennapi életében is segítségre szorul, felesége folyamatos támogatása nélkül nem lenne képes az önellátásra. Élettere otthonára szűkült le, emiatt megszűntek a baráti kapcsolatai. A felperes családban betöltött szerepe is hátrányosan változott, úgy érzi, hogy eltávolodott nagykorú gyermekeitől, mivel sem anyagilag, sem lelkileg nem tudja őket megfelelően támogatni, ezért „semmibe veszik” őt. A vele egy háztartásban élő ... utónevű autista gyermekével fennálló kapcsolata is megváltozott, ma már nem gyengéd érzelmekkel, hanem inkább aggodással fordul felé. Mindezen nem vagyoni hátrányok kiegyensúlyozására 19.000.000 forintot talált alkalmasnak, és arra figyelemmel, hogy ebből az alperes 3.000.000 forintot már teljesített, további 16.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és ezen összeg 2006. november 10. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatai megfizetésére kötelezte az alperest.

A vagyoni kártérítés körében az elmaradt jövedelem összegét a felperes levezetésének megfelelően határozta meg, mivel a becsatolt fizetési bizonylatok igazolták a felperes korábbi keresetének az összegét. Ezen a jogcímen 2.850.170 forint egyösszegű kártérítést ítelt meg 2012. február 1. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatával azzal, hogy az alperes ezen a címen 2017. február 1. napjától véghatáridő nélkül havi 32.086 forint járadék megfizetésére köteles.

Az ápolási költségekkel kapcsolatban kifejtette: a felperes a bénultsága miatt kezdetben teljeskörű, napi 24 órás ápolásra szorult, majd ez a szükséglet időről-időre csökkent. Mivel a felperes a jövőre nézve nem igényelt ápolási díjat, ezen a címen - a keresetnek helyt adva - 4.598.533 forint és ezen összeg 2012. február 1. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatának a megfizetésére kötelezte az alperest.

A háztartási kisegítő költsége címén érvényesített követelés összegének a meghatározásakor abból indult ki, hogy korábban a felperes végezte az ablaktisztítást, illetve a reluxák tisztítását, ő végezte a lakásfelújítást, rá hárult a kert rendben tartása, illetve a hólapátolás is. Mivel a felperes szeretett barkácsolni, a ház karbantartásához szükséges munkálatokat is ő végezte, ő gondoskodott a cserépkályha fűtéséhez szükséges fa felvágásáról, illetve részt vett a nagy bevásárlásokban is. Ezeket a tevékenységeket a felperes ma már nem tudja elvégezni, ezért felesége mások segítségére szorul. Mindezt figyelembe véve ezen a címen 1.150.000 forint kártérítés és ezen összeg 2012.

február 1. napjától járó késedelmi kamatának, valamint havi 10.000 forint járadéknak a megfizetésére kötelezte az alperest.

A meghallgatott tanúk vallomása és a felperes személyes előadása alapján bizonyítottanak találta a felperes közlekedési többletköltség jogcímén támasztott igényét, hiszen a tömegközlekedési eszközöket nem tudta igénybe venni, feleségének pedig nem volt jogosítványa, így kényszerűen egy ismerős taxis szállította olyankor, amikor el kellett hagynia az otthonát. Közlekedési többletköltség címén - a keresetnek helyt adva - 1.030.000 forint és ezen összeg 2011. július 1. napjától járó késedelmi kamatának, valamint havi 20.000 forint járadéknak a megfizetésére kötelezte az alperest.

A kulturális többletköltségek összegét abból kiindulva állapította meg, hogy a felperes szabadidejében korábban is foglalkozott festéssel, de bénulása óta ez vált a legszívesebben folytatott tevékenységévé. Az ezen a címen a felperesnek járó kártérítés összegét - a keresetben megjelölt havi 15.000 forint járadéktól eltérően - mérlegeléssel állapította meg havi 8.000 forintban, így a 2017. január 31. napjáig lejárt járadék összege 776.000 forint, amit az alperes a 2012. február 1. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatával megnövelve köteles megfizetni.

Az élelemfeljavítás jogcímén igényelt követelést is megalapozottnak találta, hiszen a felperesnek meg kell előznie a mozgáshiányból eredő elhízást, valamint az emésztési és székletürítési problémákat. Ebből a célból étrendjének főleg főzelékekből, sovány húsokból, illetve magas rosttartalmú zöldségekből és pékárukból kell állnia. Ez a speciális étkezés többletköltségekkel jár, melyre figyelemmel - a keresetnek helyt adva - 1.080.000 forint egyösszegű kártérítés és ezen összeg 2012. február 1. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamata, valamint havi 10.000 forint járadék megfizetésére kötelezte az alperest.

Kórházi tartózkodása és a rehabilitációs kezelés ideje alatt felesége rendszeresen látogatta a felperest, beteglátogatási költség címén - a keresetnek helyt adva - 41.000 forint és ezen összeg 2007. június 1. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatának a megfizetésére kötelezte az alperest.

Elfogadta a felperesnek azt az érvelését, hogy megrendült a bizalma az alperesi kórházban, ezért állapota javítása érdekében más intézmények által nyújtott rehabilitációs kezeléseket vett igénybe. A beszerzett orvosszakértői vélemény alátámasztotta, hogy ezek a kezelések indokoltak voltak, így azok költségét az alperesnek még abban az esetben is meg kell térítenie, amennyiben azokat nem a társadalombiztosítás finanszírozta. Az igénybe vett rehabilitációs kezelések megtérítése érdekében - a keresetnek helyt adva - 580.080 forint és ezen összeg 2009. november 3. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatának a megfizetésére kötelezte az alperest.

Kifejtette, hogy a felperes körülményei indokolták, hogy a korábbi asztali számítógép helyett egy könnyebben kezelhető laptopot vásároljon. A keresetben ezt a követelését a felperes „internet elérhetőség” jogcímén terjesztette elő, annak helyt adva 99.900 forint és ezen összeg 2011. szeptember 7. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatának a megfizetésére kötelezte az alperest.

A felperes 56%-os pernyertességére figyelemmel kötelezte az alperest, hogy fizesse meg a felperes részére a jogi képviselete ellátásával felmerült ügyvédi költségeit. Az alperes részére megtérítendő ügyvédi munkadíj meghatározása során a perben kifejtett tevékenység munka- és időigényességére figyelemmel 50%-os csökkentést alkalmazott.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes fellebbezést és csatlakozó fellebbezést, az alperes fellebbezést jelentett be.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének a részbeni megváltoztatását kérte akként, hogy a bíróság kötelezze az alperest az önkéntesen teljesített 3 millió forint nem vagyoni kártérítés után járó törvényes mértékű késedelmi kamat megfizetésére.

Csatlakozó fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének a részbeni megváltoztatását, és a nem vagyoni kártérítés összegének a felemelését kérte 35.000.000 forintra. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság indokolatlanul túlzó jelentőséget tulajdonított az állami finanszírozás alatt álló kórházak teljesítőképességére tekintettel kialakult ítélkezési gyakorlatnak. Hangsúlyozta: nem áll fenn közrehatása nem vagyoni kára bekövetkezésében, így az alperes teljes mértékben köteles megtéríteni a kárát; a kártérítés összege nem függhet a gyógyító intézmény teljesítőképességétől.

Az alperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján történő hatályon kívül helyezését, másodlagosan annak részbeni megváltoztatását és a kártérítési összegek csökkentését kérte. Fenntartotta azt az álláspontját, hogy figyelembe kellett volna venni a felperes közrehatását a kártérítés összegének a megállapítása során. Kifejtette: a felperes közrehatását az eljárás jogalapi szakaszában beszerzett szakvélemény önmagában alátámasztja, abból kitűnően a felperes gyógyulási esélyét jelentősen rontotta, hogy a második idegsebészeti műtetre csak az első műtét után két évvel került sor. A közrehatás mértékének a megállapítása érdekében további szakértői bizonyítást kellett volna foganatosítani, mivel az utóbb beszerzett orvosszakértői vélemények ellentmondásosak voltak abban a kérdésben, hogy a bénulást követő rövid időn belül elvégzett dekompressziós műtét elhárítható lett volna-e a felperes jelenlegi állapota. Az írásbeli szakértői vélemény ellentmondásossága az elkészítésében részt vevő szakértők, illetve szakkonzultáns meghallgatásával nem oldódott fel, ezért az elsőfokú bíróságnak helyt kellett volna adnia az újabb szakértő kirendelésére irányuló indítványának. Az alapszakértői véleményből azonban az megállapítható, hogy az egy éven belüli rehabilitáció nagyon fontos, vagyis a felperesnek reális esélye lett volna a gyógyulásra, ha a beleegyezik a második műtétbe. Ez az esély akkor is fennállt volna, ha bizalomvesztése miatt a műtétet más intézménynél végezteti el, de mindenképpen a bénulás kialakulásától számított egy éven belül. Ezt a felróható mulasztást a régi Ptk. 340. § (1) bekezdése értelmében károsulti közrehatásként a felperes hátrányára kell értékelni. A károsulti közrehatás a vagyoni kártételek tekintetében 50%-os mérséklést indokol, de csökkentő tényezőként kell figyelembe venni a nem vagyoni kártérítés összegének a megállapítása során is.

A nem vagyoni kártérítés összege a társadalom teherbíró képességéhez viszonyítva is kirívóan túlzó, hiszen azt költségvetési forrásból kénytelen megfizetni. Ennek a forrásnak azonban elegendőnek kell lenni az egészségügyi ellátás személyi és tárgyi feltételeinek a biztosítására is, és ehhez igazodóan fizethető meg relatív kompenzációként a társadalom teherbíró képességéhez igazodó nem vagyoni kártérítés. Mindezt figyelembe véve 3.000.000 forintra kérte csökkenteni a nem vagyoni kártérítés összegét.

A vagyoni kártérítés körében az elmaradt jövedelem jogcímén megítélt kártérítés összegének az 50%-os csökkentését kérte. Indokolatlannak tartotta, hogy ezen a jogcímen véghatáridő nélkül ítél meg járadékot az elsőfokú bíróság, álláspontja szerint ezt az igényt a 65 éves nyugdíjkorhatár elérésétől kezdődően, azaz 2029. június 16. napjától el kellett volna utasítani.

Az ápolási költség jogcímén megítélt kártérítésnek ugyancsak az 50%-os csökkentését kérte. Kifejtette: a nem vagyoni kártérítés magas összegére tekintettel ez a kártérítési tétel is túlzónak minősül.

A háztartási kisegítő költsége címén megítélt kártérítéssel kapcsolatban rámutatott: a perben feltárt adatok szerint a háztartási munkát korábban is a felperes felesége végezte; a szögek és csavarok behelyezése, valamint az egyéb kisebb jellegű feladatok elvégzése viszont nem igényel havi 23-33 órás időráfordítást. Ténybeli bizonyíthatatlansága folytán az e címen igényelt kártérítési követelés elutasítását kérte.

Ténybeli bizonyíthatatlanságára és a felperes közrehatására figyelemmel a közlekedési többletköltség címén megítélt kártérítésnek ugyancsak az 50%-os csökkentését kérte.

Kifejtette: a kulturális többletköltség összegének a bizonyítása nem történt meg, mivel nincsen feltárva a viszonyítási alap. Ez a költségigény egyébként is megalapozatlan amellet, hogy a felperes

elmaradt jövedelemben is részesül. Az elmaradt jövedelem ugyanis a munkajövedelmet kompenzálja, ha viszont a felperes „dolgozik” kevesebb időt töltött volna festéssel, és nem merül fel ezzel kapcsolatban többletköltsége.

Álláspontja szerint az étrend összeállítása és megválasztása a felperes egyéni döntésén alapul, ezt a döntést korábban is meghozhatta volna, hiszen korábban is étkezhetett volna egészségesen, különös tekintettel arra, hogy 2001 óta ismert a cukorbetegsége. Erre figyelemmel az élelmelfeljavítás költsége címén előterjesztett követelés elutasítását kérte.

Fenntartotta, hogy a beteglátogatás költségei a felperest látogató hozzátartozó oldalán merült fel, így ennek a költségnek a megtérítésére a felperes nem tarthat igényt.

Fenntartotta azt az érvelését is, hogy a rehabilitációs kezeléseket a felperes a társadalombiztosítás keretében is igénybe vehette volna; erre a körülményre és a felperes közrehatására figyelemmel az e címen megítélt kártérítés 50%-os csökkentését kérte.

Előadta, hogy a becsatolt „...” iratban ár nem szerepel, a szerződés nem a felperes nevére szól, ezért az internet elérhetőség címén érvényesített keresetnek ugyancsak az elutasítását kérte, emellett a felperes részére megítélt járadékot is megalapozatlan követelésnek minősítette.

Álláspontja szerint az eljárási szabályok nem teszik lehetővé az őt megillető ügyvédi munkadíj csökkentését, annak mértéke megállapítása szempontjából irreleváns az a mérlegelés, amely a kártérítés összegének a megállapításához vezetett. Hangsúlyozta, hogy az ügyvédi megbízási szerződés szerint a perköltség az intézményt illeti meg, így a pernyertesség-pervesztesség arányában megállapított perköltség fizetési kötelezettség indokolatlanul növeli az intézmény terheit.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében azt kérte, hogy a bíróság az alperes fellebbezésének ne adjon helyt. Az elmaradt jövedellemben kapcsolatban rámutatott: nem az alperes tiszte eldönteni, hogy meddig szeretett volna dolgozni. Kifejtette: felesége autista gyermekük felügyelet folytán részesül ápolási díjban, míg az elsőfokú bíróság által megítélt kártérítés nem a feleségét, hanem őt illeti meg. Előadta: találgatáson alapul annak megjelölése, hogy hány munkaórát töltött korábban a háztartási teendőkkel, tény azonban, hogy egyre több közreműködést vállalt volna a háztartásban, ahogy a vállalkozása „egyre jobban befut”. Megerősítette, hogy kényszerűen taxit kellett igénybe vennie a szükséges közlekedéshez, melynek költsége nem zárható ki a kártérítésből. Hangsúlyozta: a korábbi rengeteg szabadidős tevékenysége közül csak a festést tudja folytatni, a mostanihoz képest korábban elhanyagolható mértékben folytatta ezt a tevékenységet, így a viszonyítási alap meghatározható, gyakorlatilag a nullához kell viszonyítani. Az élelmelfeljavítás költségeivel kapcsolatban utalt ... aggálytalan szakértői véleményére, amely szerint úgy kell összeállítani étrendjét, hogy az kevesebb zsírt és szénhidrátot tartalmazzon, ez pedig többletköltségekkel jár. Előadta: a beteglátogatási költségek a felesége költségeit foglalják magukban, és mivel a családban korábban kizárólag ő rendelkezett keresettel, ez végső soron az ő költsége. Kifejtette: ahhoz a főorvoshoz járt rehabilitációs kezelésre akiben megbízott, és ezeknek a kezeléseknak a költségét a társadalombiztosítás nem finanszírozta. Előadta, hogy a laptopot csak a felesége nevére lehetett megvenni, mivel a vonal előfizetés is a felesége nevére szól. Ennek a körülménynek azonban nincsen jelentősége, mivel a laptopnak és az előfizetésnek a díját is az ő keresetéből finanszírozták. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az eljárási szabályoknak megfelelően döntött az alperest megillető perköltség összegéről.

A felperes fellebbezése megalapozott, míg a csatlakozó fellebbezése megalapozatlan, az alperes fellebbezése ugyancsak megalapozatlan.

A kártérítés összegének a megállapítása szempontjából jelentőséggel bíró tényállást az elsőfokú bíróság hiánytalanul felderítette; arra alapított érdemi döntésével és annak jogi indokolásával a Fővárosi Ítéltábla túlnyomórészt egyetértett, de azt nem minden tekintetben osztotta, ezért - a

következőkben kifejtésre kerülő indokok alapján - részben megváltoztatta.

Az alperes fellebbezését arra alapította, hogy - a felajánlott második műtét, illetve további kórházi kezelés elutasítása folytán - a felperes közrehatása miatt mérsékelni kell a nem vagyoni kártérítés összegét, és 50%-kal csökkenteni kell a vagyoni kártérítést. Ez az érvelés a régi Ptk.-nak a károsult kárenyhítési kötelezettségét szabályozó 340. § (1) bekezdésén alapul, melynek a második fordulata értelmében nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amely a kárenyhítési kötelezettség megszegése miatt következett be. A felhívott törvényi rendelkezés szerint a károsult közrehatásának a bizonyítottsága esetén a károkozó mentesül a kártérítő felelősség alól, vagyis a károsult közrehatása - a közrehatás mértékével arányosan - megalapozatlanná teszi a kártérítési keresetet. A mentesülésre okot adó körülményeket ezért a kártérítési kereset jogalapjának a körében kell vizsgálni.

Ugyanezt a jogalkalmazási elvet tükrözi a kárenyhítési kötelezettségre vonatkozó törvényi rendelkezéseknek a régi Ptk.-án belüli elhelyezkedése. Az alperesi érvelés alapjául szolgáló régi Ptk. 340. §-a a régi Ptk.-nak a kártérítés általános szabályait tartalmazó XXIX. fejezetében található. Ebben a fejezetben azok az általános szabályok találhatók, amelyek teljesülése esetén megállapítható, hogy a kártérítési követelés jogilag megalapozott. A kártérítés mértékére vonatkozó szabályokat a régi Ptk. XXXI. fejezete tartalmazza, ebben a fejezetben nem található olyan rendelkezés, amely a kártérítés összegének a számítási módját a kárenyhítési kötelezettség megsértéséhez kötné. A régi Ptk. jogdogmatikai elemzéséből tehát az következik, hogy a károsult közrehatást a kártérítési kereset jogalapjának az elbírálása során kell figyelembe venni.

Az alperes a védekezését összefoglaló elsőként benyújtott írásbeli ellenkérelmében már hivatkozott arra, hogy a felperes indokolatlanul utasította vissza a további kórházi ellátást, ugyancsak indokolatlanul nem egyezett bele a részére felajánlott második műtétbe, és valójában ez vezetett a maradandó egészségkárosodásához (7. sorszámú beadvány). A felperes tagadta, hogy megfelelő tájékoztatást kapott a második műtét mibenlétéről és arról, hogy egészségi állapota szempontjából ennek a műtétnek mi lenne a jelentősége. A felperesi nyilatkozat megismerését követően, nyilatkozatának a cáfolata érdekében a közbenső ítélet meghozataláig az alperes nem ajánlott fel bizonyítást, mivel nem arra alapította védekezését, hogy a felperes közrehatott károsodása bekövetkeztében (45. sorszámú jegyzőkönyv). A közbenső ítélet meghozatalát megelőzően az elsőfokú bíróság figyelmeztette a feleket, hogy a kártérítési kereset jogalapja körében berekeszti a tárgyalást. A figyelmeztetés ellenére az alperes nem terjesztett elő további bizonyítási indítványt, egyebet előadni nem kívánt, korábbi nyilatkozatait változatlanul fenntartotta (48. sorszámú jegyzőkönyv). Ezt követően hozta meg az elsőfokú bíróság a közbenső ítéletet, melynek jogerőre emelkedésével eldőlt, hogy a kártérítési kereset jogalapja fennáll [Pp. 213. § (3) bekezdés].

Nyilatkozataiból kitűnően az alperes az eljárás kezdetétől tisztában volt azzal, hogy a felperes visszautasította a második műtétet, és nem vette igénybe a további kórházi kezelést. Ebből következően erre a tényre - melyről már a közbenső ítélet meghozatalát megelőzően tudomása volt - mint a kártérítő felelősség mértékét befolyásoló új tényre, a közbenső ítélet meghozatalát követően már nem hivatkozhatott volna. Az elsőfokú bíróság ezért szükségtelenül vizsgálta a felperes közrehatását; a kártérítési kereset jogalapjának az elbírálását követően ugyanis nincs lehetőség a jogalap vitatására. A jogerős közbenső ítélet az alperes teljes kártérítő felelősségét állapította meg, ennek a döntésnek a tartalma a kártérítés összezszerősége tekintetében folytatódó eljárásban is köti a bíróságot. Ennélfogva a Fővárosi Ítéletábrla mellőzte az elsőfokú bíróság ítélete felperesi közrehatásra vonatkozó okfejtése felülbírálatát, és abból indult ki, hogy az alperes teljes egészében köteles megtéríteni a felperesnek azokat a vagyoni és nem vagyoni kárait, amelyeket - a jogerős

közbenső ítélet rendelkezése szerint - 2006. november 9-én hajnalban az ágyból való leesés folytán szenvedett el.

A nem vagyoni kártérítés összegének a megállapítása során az elsőfokú bíróság hiánytalanul számba vette mindazokat a hátrányokat, amelyeket a felperesnek el kellett szenvednie a leeséskor bekövetkezett csigolyatörés következményeként. Végeredményben ez a sérülés minden területen gyökeresen megváltoztatta a felperes életét, bénulása miatt fel kellett hagynia addigi életmódjával, élettere és kapcsolatai beszűkültek, az átélt negatív változások miatt lelki egészsége is megrendült. E tekintetben a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 254. § (3) bekezdése értelmében visszautal az elsőfokú bíróság okfejtésére, amit csupán az alperes fellebbezésére és a felperes csatlakozó fellebbezésére figyelemmel egészít ki a következőkkel.

Az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kártérítés összegét elsődlegesen - nem az alperes teljesítőképességéhez, hanem - a felperest ért nem vagyoni hátrányok súlyosságához igazodóan állapította meg, figyelembe véve a hasonló ügyekben megítélt nem vagyoni kártérítések összegét is. A megállapított nem vagyoni kártérítés arányosságot mutat a káresemény idején fennálló ár- és értékviszonyokkal is, így annak sem a csökkentésére, sem a felemelésére nem volt indok.

Az elsőfokú bíróság azonban indokolatlanul utasította el az alperes által önként teljesített 3.000.000 forint összegű nem vagyoni kártérítéshez járuló késedelmi kamat megfizetése iránti keresetet. A felperes több beadványában megerősítette, hogy a teljes törlekövetelés után igényt tart a törvényes mértékű késedelmi kamat megfizetésére (többek között a 2016. december 13-ai keltezésű 113-I. sorszám alatt csatolt beadvány). A felperes erről a járulékos követeléséről azt követően sem mondott le, miután az alperes 2015. június 9-én 2.700.000 forintot, majd 2015. június 25-én további 300.000 forintot megfizetett a részére. Az önkéntesen teljesített 3.000.000 forinthez járuló, a régi Ptk. 301. § (1) bekezdése alapján felszámított mértékű törvényes késedelmi kamat - annak két részletben történő megfizetésére figyelemmel - 2006. november 10-től a teljesítés napjáig összesen 1.611.231 forintot tesz ki. A Fővárosi Ítéltábla - a felperes fellebbezésének helyt adva - ennek az összegnek a megfizetésére kötelezte az alperest.

A Fővárosi Ítéltábla a vagyoni kártérítés összegének a csökkentését sem látta indokoltnak; e tekintetben is visszautal az elsőfokú bíróság helytálló okfejtésére, amit csupán az alperes fellebbezésére tekintettel egészít ki a következőkkel.

Az alperes - az előzőekben már kifejtettek szerint - a kártérítés osszagszerúségének a megállapítása iránt folytatódó eljárásban már súlytalanul hivatkozott a felperes közrehatására; hivatkozása a vagyoni kártételek összegének a megállapítása során nem volt figyelembe vehető. Azon vagyoni kártételek tekintetében, amelyeknek a megállapítását az alperes más okból is támadta, a Fővárosi Ítéltábla a következők szerint hozta meg a döntését.

Az elsőfokú bíróság nem sértette meg a járadékfizetésre vonatkozó szabályokat azzal, hogy véghatáridő nélkül kötelezte az alperest az elmaradt jövedelmet pótló járadék megfizetésére. Előre ugyanis nem állapítható meg, hogy mikortól következik be változás a járadék alapjául szolgáló viszonyokban, így az sem, hogy a felperes jogosult lesz-e „rendes” nyugdíjra, és ha igen, mikortól. A járadékfizetés alapjául szolgáló körülmények megváltozásáról a felperes köteles értesíteni az alperest, hiszen ez a járadékfizetési kötelezettség módosulását vonja maga után. A járadékfizetési kötelezettség időtartama azonban a jövőben bekövetkező bizonytalan körülményváltozásra figyelemmel előre nem korlátozható, a véghatáridő utólag állapítható meg, illetve a járadék akkor szüntethető meg, ha a megszüntetésre alapot adó körülmények már bekövetkeztek.

Az ápolási költségek csökkentése sem volt indokolt, hiszen a rendelkezésre álló bizonyítékok, köztük az orvosszakértői vélemény alátámasztotta, hogy a felperes a kórházi ágyból való kiesést követően hosszú ideig ápolásra szorult. Ennek a tevékenységnek a költsége nem csökkenthető arra figyelemmel, hogy a felperes ápolását a felesége végezte el. Az ápolási költségek csökkentését az sem indokolhatja, hogy a felperes nagy összegű nem vagyoni kártérítésben részesült, mivel a nem vagyoni kártérítésnek nem az a célja, hogy megtérüljön az ápolási tevékenység elvégzéséhez szükséges munkaidő-ráfordításnak a többletköltsége.

Az alperes alaptalanul kifogásolta a háztartási kisegítő többletköltsége címén megítélt kártérítés összegét is. E tekintetben az elsőfokú bíróság nem csak azt vette figyelembe, hogy korábban a felperes helyezte be a szögeket és csavarokat, és ő végezte a kisebb műszaki munkákat. Emellett a felperes más tevékenységekben is részt vett: ő gondozta a kertet és nyírta a fűvet; szükség esetén ő végezte a hólapátolást; ő gondoskodott a fűtésről és a ház karbantartásáról; ezen kívül részt vett az ablakok és relaxák tisztításában, a nagy bevásárlásokban és valamennyi fizikai megterheléssel járó házi- és ház körüli munkában. Az elsőfokú bíróság helyesen járt el, amikor teljeskörűen számba vette mindazokat a háztartási és ház körüli tevékenységeket, amelyeket a felperes egészségkárosodása miatt ma már nem tud elvégezni. Ezen tevékenységek jellegére és időigényességére figyelemmel az elsőfokú bíróság által mérlegeléssel megállapított kártérítés nem tekinthető túlzónak, így a felülmérlegelésre a Fővárosi Ítéltábla nem látott indokot.

A felperes által elszenvedett maradandó egészségkárosodás jellege igazolja, hogy nem tudja igénybe venni a tömegközlekedési eszközöket. Erre figyelemmel az elsőfokú bíróság a bizonyításra nem szoruló tényekkel összhangban állapította meg, hogy otthonán kívül a felperesnek taxit kellett igénybe vennie a közlekedéshez. Az irányadó ár- és értékviszonyokhoz mérve a közlekedési többletköltség címén megítélt havi 10.000 forint járadék mértéktartó összegű kártérítésnek minősül, így az elsőfokú bíróság nem vétett mérlegelési hibát, amikor további bizonyítás nélkül helyt adott a keresetnek.

Az sem volt kétséges, hogy bénulása és mozgáskorlátozottsága miatt beszűkültek azok a tevékenységek, amelyeket a felperes szabadidejében végezhet. A meghallgatott tanúk vallomása alátámasztotta, hogy kényszerű otthontartózkodása miatt a felperes elsősorban festéssel tölti ki a szabadidejét; az ezzel felmerülő többletköltségeket - melynek összegét az elsőfokú bíróság mérlegelés útján helyesen állapította meg - az alperes köteles megtéríteni a felperes részére. E kártételnek az összege nem csökkenthető arra figyelemmel, hogy a felperes jövedelempótló járadékban is részesül. A két eltérő vagyoni kártétel ugyanis egymástól eltérő ténybeli alapon felmerülő károk megtérítését célozza, a kulturális többletköltség összege ezért nem függhet attól, hogy a felperes milyen összegű jövedelempótló járadékban részesül.

A felperes mozgáskorlátozottsága miatt szorult rá étkezésének a megváltoztatására, hiszen kerekesszékekben tölti az életét, így csak a megfelelően összeválogatott kalóriaszegény étrenddel előzheti meg az elhízást. A mozgás nélküli életmód miatt szükségessé váló étrendváltoztatásnak a költségét ugyancsak meg kell térítenie az alperesnek, melynek összegét az elsőfokú bíróság a szakértői vélemény alapulvételével, okszerű mérlegeléssel határozott meg.

A beteglátogatással felmerült többletköltség jogcímén az elsőfokú bíróság összesen 41.000 forint megfizetésére kötelezte az alperest. A beteglátogatással kapcsolatos kiadásokat a felperes felesége a házastársi közös vagyonból fedezte, így lényegében ez a kiadás a felperes vagyonát is csökkentette. Ezt a vagyonsökkenést az alperesnek ugyancsak meg kell térítenie, függetlenül attól, hogy az

útiköltség nem a felperes személyes kiadása volt, hanem az őt látogató feleségéé.

Az alperes nem tudta bizonyítani, hogy a felperes olyan rehabilitációs kezelést vett volna igénybe, amelynek az eredménytelensége előre látható volt. A rendelkezésre álló bizonyítékok ennek éppen az ellenkezőjét bizonyítják, hiszen a felperes által igénybe vett rehabilitációs kezelések túlnyomórészt orvosi javaslatra történtek. Nem vitás, hogy a felperes - orvosi javaslat nélkül - olyan terápiákon is részt vett, amelyek leírásából az tűnt ki, hogy javíthatnak az állapotán. E terápiáknak az eredménytelensége nem volt előre látható, így az azokkal kapcsolatos kiadások is olyan vagyonsökkenésnek minősülnek, melyet az alperes köteles megtéríteni a felperes részére.

Mozgásterének a leszűkülése miatt a külvilággal való kapcsolattartáshoz felperesnek elengedhetetlenül szüksége van az internetre. A kialakult helyzetben az internethasználathoz szükséges eszközök, köztük a laptop beszerzése nem tekinthető szükségtelen kiadásnak. Ezek a kiadások is a házastársi közös vagyont csökkentették, így annak megtérítésére az alperes annak ellenére is köteles, hogy a számlákon a felperes feleségének a nevét tüntették fel.

A felperes pernyertessége meghaladta az 50%-ot, ezért a feleket terhelő perköltségfizetési kötelezettség meghatározása során nem volt akadálya a Pp. 81. § (2) bekezdése alkalmazásának. Az elsőfokú bíróság ítéletének a perköltségre vonatkozó rendelkezései ennek a szabálynak megfelelnek, hiszen - a felek egymással szemben fennálló perköltségfizetési kötelezettségének a különbözete arra utal, hogy - az alperes a terhére megállapított marasztalási összeghez igazodóan köteles megfizetni a felperes részére a jogi képviselte ellátásával felmerült perköltségét.

A kifejtettek szerint a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és további 1.611.231 forint megfizetésére kötelezte az alperest; míg egyebekben helybenhagyta azt.

A magasabb fellebbezési értékre figyelemmel a fellebbezés tekintetében az alperes perveszttségének a mértéke magasabb, ezért a Pp. 81. § (1) bekezdése értelmében köteles megfizetni a részben eredményesen fellebbező felperes részére a jogi képviselte ellátásával felmerült fellebbezési eljárási költségének az arányos részét. Ennek összegét a Fővárosi Ítéltábla a fellebbezési értékhez igazodóan a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja és az (5) bekezdése alapján határozta meg.

A felperes személyes költségmentessége és az alperes személyes illetékmentessége folytán a le nem rótt fellebbezési és csatlakozó fellebbezési illetéket az Itv. 56. § (1) bekezdése, valamint a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és a 14. §-a szerint az állam viseli.

Budapest, 2017. október 18.

. Sággy Mária s.k.
a tanács elnöke

Dr. Csordás Csilla s.k.
előadó bíró

Dr. Kincses Attila s.k.
bíró